

TURLI YOSH GURUHLARIDA METABOLIK SINDROMNING ASOSIY XUSUSIYATLARI

Bekmatova Sh.K., Masharipova Yu.K., Rezhabov B.B.

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urgench filiali

Urgench, O'zbekiston

Kirish. Yurak-qon tomir kasalliklarining rivojlanishida metabolik sindromning roli va ulardan yuqori o'lim darajasi isbotlangan deb hisoblash mumkin. Biroq, insulin qarshiligi sindromida yurak-qon tomir kasalliklarini shakllantirishning ko'plab mexanizmlari asosan qo'shimcha o'rganishni talab qiladi. Bir qator yurak-qon tomir va endokrin kasalliklarning shakllanishi va o'limining asosiy xavf omillaridan biri bu yoshdir. Tananing qarishi ko'plab omillar bilan bog'liq. Yosh o'zgartirilmaydigan xavf omilidir.

Xususan, yoshni o'zgartirilmaydigan xavf omili sifatida qabul qilish, uni diagnostik qidiruvning boshlang'ich nuqtasi sifatida qabul qilish va ma'lum bir yosh davrining xususiyatlaridan kelib chiqib, bemorning ahvolini baholash kerak.

Yechilmagan vazifalar. Hozirgi vaqtda metabolik sindromning asosiy komponentlarini (semizlik, gipertenziya, diabet va giperlipidemiya) davolashda juda ko'p tajriba to'plangan. Shu bilan birga, adabiyotlarda metabolik sindrom tuzilishining ahamiyati va metabolik sindromning asosiy tarkibiy qismlarining turli toifalari (jumladan, bir qator kasalliklardan komorbid holatlar va o'lim ko'rsatkichlarini shakllantirish uchun giperglikemiya toifalari) haqida ma'lumotlar hali ham etarli emas. Metabolik sindrom komponentlarining toifalariga qarab patologik jarayonning dinamikasi turli yosh davrlarida alohida qiziqish uyg'otadi (xususan - ro'za tutish va mashqdan keyingi giperglikemiya).

Qishloq tadqiqotlari. Turli yosh guruhlarida metabolik sindrom strukturasi ahamiyati va uning asosiy tarkibiy qismlarining rivojlanish dinamikasini qiyosiy jihatdan o'rganadi.

Tadqiqot maqsadlari. Turli xil metabolik sindromning tuzilishi bo'lgan bemorlarda instrumental va gormonal-biokimyoviy ko'rsatkichlarni o'rganadi.

Tadqiqot natijalari. Bemorning yoshiga qarab metabolik sindromning klinik kechishi xususiyatlari o'rtasidagi bog'liqlikni o'rgangan tadqiqot quyidagilarni amalga oshirishga imkon beradi.

Xulosa. Glikemik egri chiziqning simpatoadrenal va vagoinsulyar fazalarining buzilishi turli yo'llar bilan yoshga bog'liq. Aholining yoshi ulg'aygan sari glikemik egri chiziqning simpatoadrenal fazasida buzilishlarning paydo bo'lish chastotasi pasayadi va vagoinsulyar fazadagi buzilishlar chastotasi oshadi. Metabolik sindromning asosiy tarkibiy qismlarining o'rtacha darajalari, shuningdek, IGT yoki 2-toifa qandli diabet IGT, gipertenziya, semizlik va dislipidemiya ko'rinishidagi giperglikemiya bilan kasallanish insulin qarshiligining mavjudligi bilan kuchli bog'liq. Shu bilan birga, glikemik egri chiziqning simpatoadrenal va vagoinsulyar fazalari asosiy metabolik sindrom komponentlarining shakllanishiga ta'sir qiladi.